

Herinrichting van het college Zottegem

Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van Maatregelen - 2016L196

Nazareth
2016

Colofon

Opdrachtgever: Vanhout Projects nv
Lammerdries 12
2440 Geel

Titel: Herinrichting van het college
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van Maatregelen - 2016L196

Status: definitief

Datum: 21 december 2016

Auteur: N. Vanholme

Projectcode: 2016L196

Raaproject: ZOKA01

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Steenweg Deinze 72,
9810 Nazareth

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Steenweg Deinze 72
9810 Nazareth
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België bvba, 2016

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoud

1	Gemotiveerd advies	3
1.1	De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	3
1.2	De aanwezigheid van een archeologische site	3
1.3	Waardering van de archeologische site	3
1.4	Impactbepaling	3
1.5	Bepaling van de maatregelen	4
2	Programma van maatregelen	6
2.1	Administratieve gegevens	6
2.2	Aanleiding van het vooronderzoek	7
2.3	Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	9
2.3.1	Verstoorte zones	10
2.3.2	Erosie	11
2.3.3	Algemeen	11
2.4	Doelstelling en onderzoeksvragen	12
2.5	Onderzoeksmethode	13
2.5.1	Begeleiding van de sloop	13
2.5.2	Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem	13
2.6	Onderzoekstechnieken	15
2.6.1	Begeleiding van de sloop	15
2.6.2	Sleuven	16
2.6.3	Proefput	17
2.7	Voorziene afwijking ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	17

1 Gemotiveerd advies

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Door middel van het geleverde vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, met name een bureaustudie, is het niet mogelijk om een gefundeerde uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er kan immers niet met zekerheid worden bepaald of dat het archeologisch bodemarchief totaal verstoord is door de 20ste-eeuwse bebouwing. Daarom dringt verder vooronderzoek zich aan. Dit vooronderzoek is noodzakelijk dat om een gefundeerde uitspraak te kunnen leveren over de nood aan een archeologische opgraving. De aard van het bijkomend vooronderzoek wordt besproken in '1.5 Bepaling van de maatregelen'.

Het bijkomend vooronderzoek met ingreep in de bodem wordt uitgevoerd na het bekomen van de stedenbouwkundige vergunning.

1.2 De aanwezigheid van een archeologische site

Uit de bureaustudie werd duidelijk dat er een hoge archeologische verwachting is op het terrein (zie 2.3). Er is een mogelijkheid dat sporen uit de verschillende archeologische periodes aanwezig zijn. Enkel over de graad van bewaring van deze sporen is er onduidelijkheid. Het gaat zowel om resten die teruggaan tot de ontstaansgeschiedenis van Zottegem, maar ook oudere (bewonings)sporen van vóór de ontwikkeling van Zottegem kunnen worden aangetroffen op deze locatie

1.3 Waardering van de archeologische site

Rondom het plangebied zijn reeds tal van sites gekend waar archeologische sporen en vondsten zijn aangetroffen uit verschillende periodes. Enkel de steentijd is niet vertegenwoordigd. Op het perceel zelf is er sprake van vondsten uit de Romeinse periode. Op het aanpalende perceel zijn onder meer een laatmiddeleeuwse akkerlaag aangetroffen met daaronder sporen uit de ijzertijd (zie 2.3). De archeologische kennis is voornamelijk tot stand gekomen door eerder kleinere (nood)opgravingen op kleine percelen. Dit wijst op het belang van systematisch onderzoek van dergelijke kleinere zones tussen de hedendaagse bewoning en de goede bewaring van het bodemarchief.

Een eventueel archeologisch onderzoek op de betreffende percelen kan bijkomend inzicht verwerven over het landgebruik vóór de ontwikkeling van Zottegem, maar ook van tijdens de historische fases, en meer bepaald over de beginfase van de stad.

Dit gebied wordt archeologisch als zeer belangrijk beschouwd.

1.4 Impactbepaling

Voor het realiseren van het bouwproject wordt een groot deel van de bestaande bebouwing afgebroken. Enkel het neogotische hoekgebouw blijft omwille van zijn historische waarde bewaard

en wordt geïntegreerd in het totaalproject. Na de nodige sloop wordt over een groot deel van het terrein een ondergrondse parkeergarage voorzien. Deze wordt aangelegd op een diepte van ca. 6m onder het huidige loopniveau. Met de aanleg van dit ondergronds niveau zal het grootste deel het plangebied worden vergraven en het archeologisch bodemarchief vernield. Meer informatie over de werken wordt weergegeven in 2.2.

1.5 Bepaling van de maatregelen

Door middel van de bureaustudie was mogelijk een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen waaruit bleek dat de verwachtingsgraad voor het treffen van sporen uit alle periodes zeer hoog is. Echter, een aantal belangrijke vraagstellingen bleven onbeantwoord. Deze hebben betrekking tot verstoringsgraad, de aard van de sporen en de diepte. Hierdoor is bijkomend archeologisch onderzoek aangewezen.

Om antwoord te krijgen op de openstaande vragen wordt geopteerd om bijkomend vooronderzoek uit te voeren door middel van proefsleuven en een proefput. Door zal een beter beeld worden verkregen over

- de aanwezige stratigrafie, en daarmee de diepte van het archeologisch niveau (of -niveaus)
- de graad van verstoring door de 20ste-eeuwse bebouwing
- de aard van de sporen en hoe deze zich verhouden ten opzichte van het verwachtingsmodel

De resultaten van dit bijkomend onderzoek met ingreep in de bodem zullen noodzakelijk zijn om de zones af te bakenen waar een archeologisch onderzoek noodzakelijk blijkt.

Het bijkomend vooronderzoek met ingreep in de bodem dient te gebeuren volgens een uitgesteld traject. De reden daarvoor is dat het momenteel onmogelijk is om verder terreinwerk uit te voeren. De gebouwen zijn immers nog niet gesloopt en het is praktisch niet haalbaar om in de gebouwen onderzoek uit te voeren. Het is net de informatie van onder deze gebouwen die noodzakelijk is om een goede inschatting te kunnen maken over de aan-of afwezigheid van archeologie onder deze gebouwen. Tussen de gebouwen zijn een aantal niet-bebouwde maar verharde zones aanwezig. Er wordt geopteerd om hier geen voorafgaandelijk onderzoek uit te voeren omdat, naast de praktische moeilijkheden omwille van de bestaande verharding, er via dat onderzoek slechts een gefragmenteerd beeld zou verkregen worden van een deel van het projectgebied. Deze data zouden niet toelaten uitspraken te doen met betrekking tot de archeologische verwachting van het volledige projectgebied.

Om de sporen te vrijwaren van de mogelijke vernieling tijdens de sloopwerken, wordt een begeleiding van de sloop voorzien. Dit houdt in dat het uitgraven van de vloeren en vloerplaten onder begeleiding gebeurt, zodat sporen die zich onmiddellijk onder de platen bevinden, niet verstoord worden.

Deze onderzoeksmethode wordt verkozen boven andere methodes zonder of met ingreep in de bodem:

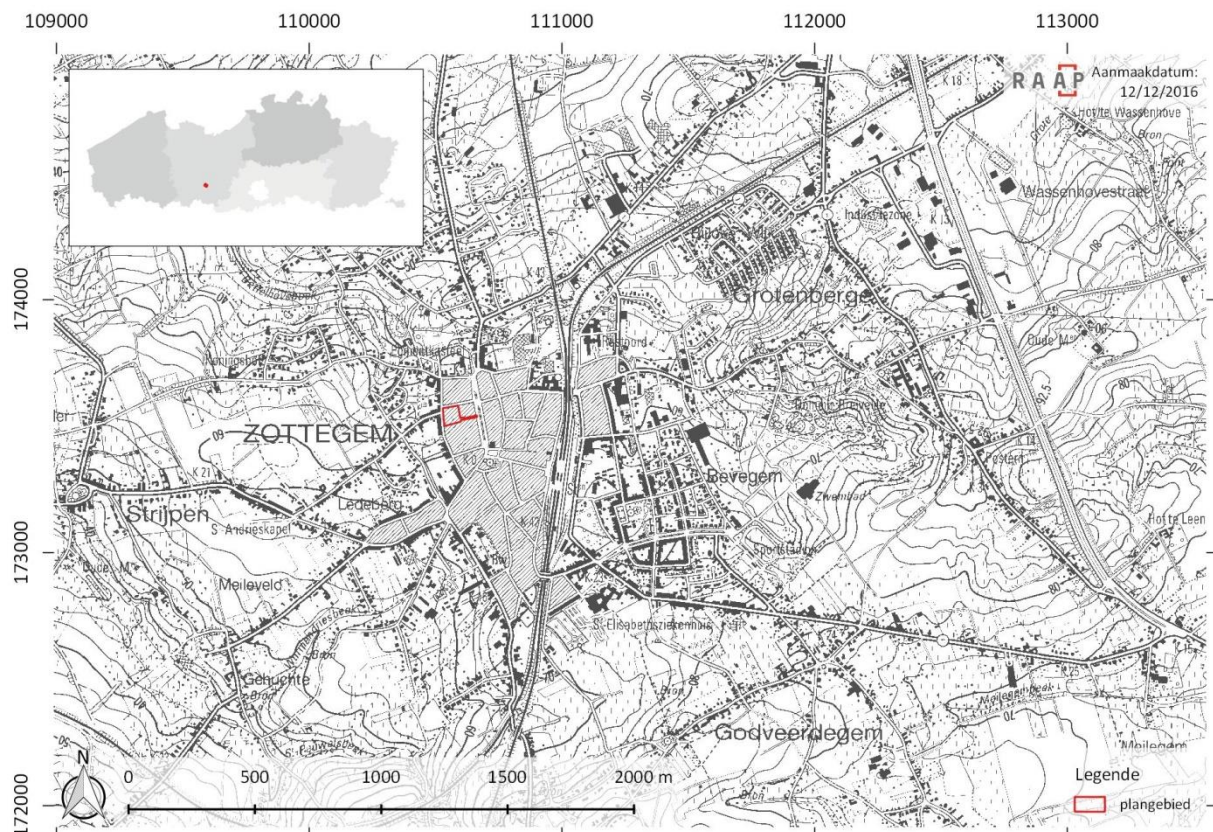
- veldkartering: dergelijk onderzoek levert in een stadscontext niet de gewenste resultaten

- Een landschappelijk booronderzoek: dit onderzoek kan de gaafheid van de bodem aantonen en is de eerste stap naar onderzoek van steentijdsites. Op deze manier kunnen namelijk oude bodems worden waargenomen waarin er kans is tot het aantreffen van goed bewaarde steentijdvindplaatsen. Omwille van de ontwikkeling van dit perceel en de specifieke vraagstellingen is een onderzoek naar oude bewaarde bodems door middel van boringen niet relevant.
- Geofysisch onderzoek: Geofysische methodes worden vaak toegepast in het kader van het aantreffen van massieve structuren en kunnen worden ingezet indien het verschil in weerstand tussen deze structuren en de omliggende bodem groot genoeg is. De vraagstelling naar de aanwezigheid van dergelijke structuren is echter niet van toepassing. Daarnaast zullen jonge funderingsmuren en puinpakketten de resultaten van dit onderzoek sterk vervagen.
- Een archeologisch booronderzoek heeft hier weinig zin. Deze techniek wordt toegepast voor het opsporen van steentijdsites, dewelke hier niet in het bijzonder worden verwacht.

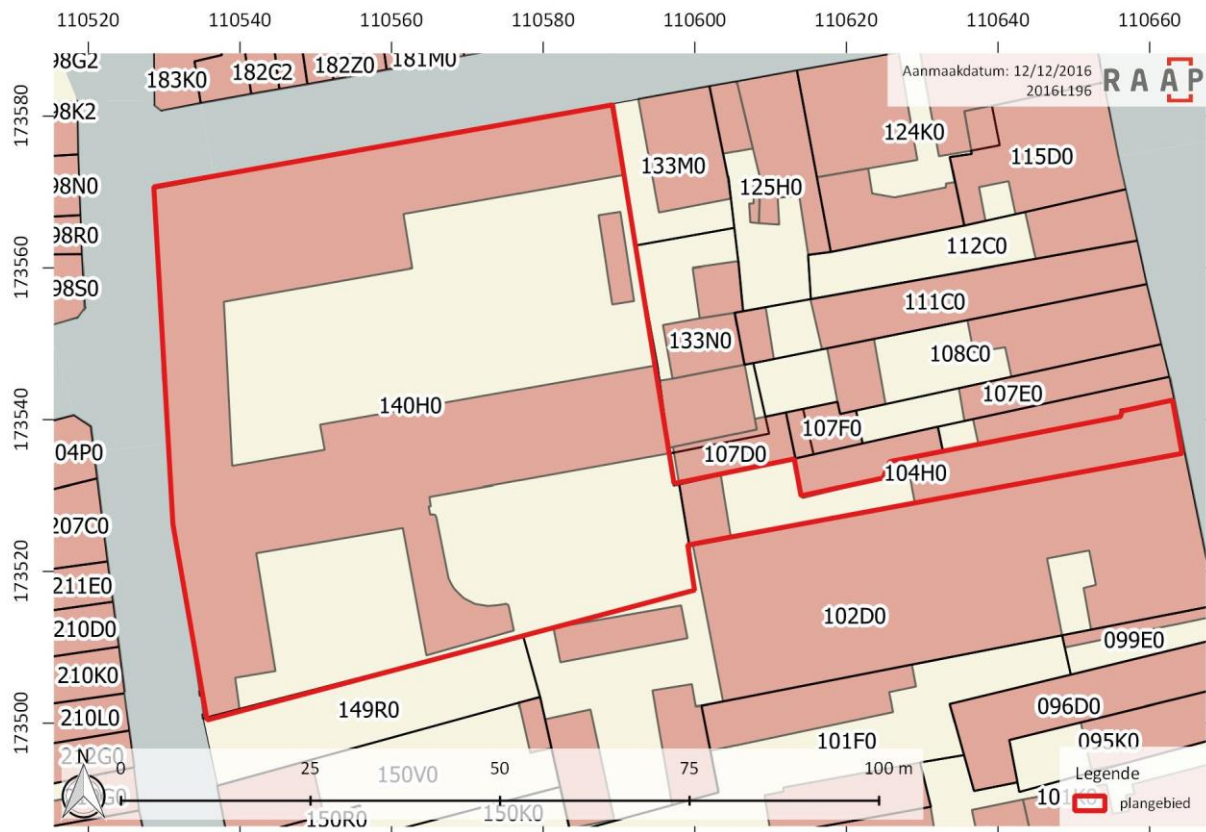
2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

- *projectcode bureauonderzoek*: 2016L196
- *betrokken erkend archeoloog*: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)
- *opdrachtgever*: Vanhout Projects nv, Lammerdries 12, 2440 Geel
- *plaats*: Kasteelstraat, 9670 Zottegem
- *provincie*: Oost-Vlaanderen
- *kadastrale gegevens*: Zottegem, Afd. 1, Sectie A, nrs. 140h en 104h
- *Bounding box in lambertcoördinaten*:
xMin,yMin 110528.63,173500.41 : xMax,yMax 110664.27,173581.48

figuur 1 Projectie van het plangebied op de topografische kaart (www.geopunt.be)(1:30000)

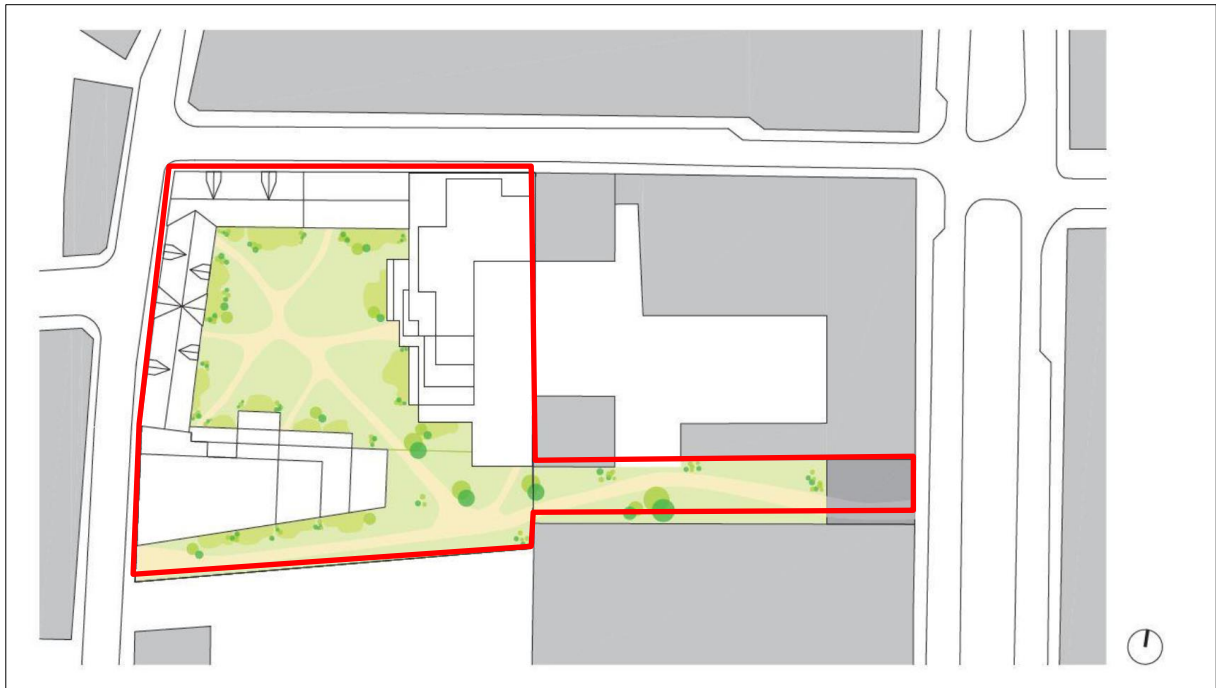
figuur 2 Projectie van het plangebied op het kadasterplan (www.geopunt.be) (1:1000)

2.2 Aanleiding van het vooronderzoek

Vastgoedontwikkelaar Vanhout Projects nv voorziet een herinrichting van twee percelen in het centrum van de stad Zottegem. Een reeks gebouwen die behoren tot het oude college worden gesloopt in functie van de realisatie van appartementsgebouwen. De huidige gebouwen zijn gelegen in een geïnventariseerde 'archeologische zone'.

Een eerste smalle perceel (kad.nr. 104h) zal dienst doen als toegangsweg voor de bewoners. Op het grote vierkante perceel met kadasternummer 140h zal een deel van de bestaande gebouwen plaats ruimen voor nieuwe bouwvolumes. Het collegegebouw in neogotische stijl, dat werd vastgesteld als bouwkundig erfgoed (zie hoger) eveneens het gebouw dat in de Heldenlaan is gelegen, worden gevrijwaard. De gebouwen zullen worden geïntegreerd in het totaalproject.

De gebouwen worden rondom een open binnenplaats gerealiseerd. Een groot deel van het plangebied wordt voorzien van een ondergrondse parking. Deze wordt aangelegd op een diepte van ca. 6m onder het huidige maaiveld. Hiervoor zal na de afbraak van de bestaande bouwen een bouwput worden uitgegraven. Het totale oppervlak van de parking bedraagt ca. 3300m².

figuur 3 Ontwerpplan met aanduiding van de volumes (wit) en de open ruimtes (groen). (©Studio Farris Architects)

figuur 4 Aanduiding van de locatie van de voorziene ondergrondse parking (niveau -2), geprojecteerd op het kadasterplan (www.geopunt.be) (1:1000)

2.3 Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem werd uitgevoerd door middel van een bureauonderzoek. Hieruit blijkt dat het plangebied gelegen is op een helling van een heuvel van de Vlaamse Ardennen. De bodem bestaat uit eolisch afgezet silt. De bodemstructuur is vermoedelijk droge leem en kon niet nader worden bepaald omwille van de ligging in stedelijk gebied.

Rondom het plangebied zijn tal van sites gekend waar archeologische sporen en vondsten zijn aangetroffen uit verschillende periodes. Op het perceel zelf is er sprake van vondsten uit de Romeinse periode. Enkel de steentijd is niet vertegenwoordigd. De archeologische kennis is voornamelijk tot stand gekomen door eerder kleinere (nood)opgravingen op kleine percelen. Dit wijst op het belang van systematisch onderzoek van dergelijke kleinere zones tussen de hedendaagse bewoning en de goede bewaring van het bodemarchief.

Het plangebied is gelegen tussen het kasteel en de kerk, een zone waarvan wordt vermoed dat deze vanaf de 12de eeuw stelselmatig werd bewoond. Dat sluit sporen uit oudere historische periodes niet uit. Mogelijk stond het gebied onder invloed van de motte die het kasteel vooraf ging.

Mogelijk vanaf de late middeleeuwen, maar met zekerheid vanaf de postmiddeleeuwen, moet er bewoning aanwezig geweest zijn op het perceel, maar dan slechts op de hoek van de Kasteelstraat en de Neerhofstraat, en langsheen de huidige Heldenlaan. De overige delen waren in gebruik als erf.

In de 19de eeuw worden de huizen op de hoek meerdere malen verbouwd. In de 20ste eeuw is het perceel intensief bebouwd.

Ondanks deze recente bebouwing is er een hoge verwachting wat archeologische sporen betreft over het volledige terrein, met uitzondering van de kelders van het neogotisch gebouw. Dit gebouw wordt echter behouden.

Door middel van bovenstaande archeologische en historische gegevens kan volgende archeologische verwachting worden vooropgesteld voor het volledige gebied:

° Steentijd:

Er zijn geen aanwijzingen van steentijdsites of -vondsten in de omgeving. Informatie omtrent het oude landschap is voor een groot stuk verdwenen of verstoord door latere menselijke activiteiten. Op basis van het digitaal hoogtemodel en de historische kaarten blijkt dat het projectgebied op de flank van de heuvel ligt, maar meer gedetailleerde informatie ontbreekt. Het is met andere woorden niet mogelijk om op basis van de landschappelijke positie uitspraken te doen over de trefkans op steentijdvindplaatsen. Omdat de aanwezigheid van een steentijdvindplaats evenwel niet uitgesloten kan worden, dient dit een aandachtspunt te blijven bij bijkomend vooronderzoek.

° Metaaltijden en Romeinse periode:

De aanwezigheid van sites en vondsten in de onmiddellijke omgeving die dateren van vóór de middeleeuwen, en meer bepaald uit de metaaltijden en Romeinse periode, kan voor een groot deel worden verklaard door de zeer gunstige topografische ligging. Het gebied is gelegen op de overgang van de heuvelrug naar de beekvallei. Dergelijke posities op de flank van de heuvel worden als gunstig beschouwd voor oudere bewoning. De kans op het treffen van oudere (bewonings)sporen uit verschillende periodes wordt daarom zeer hoog geacht binnen het plangebied. Dat er op het aanpalend perceel ten zuiden van het plangebied ijzertijdkuilen onder een laatmiddeleeuwse

ploeglaag zijn aangetroffen, wijst enerzijds op de aanwezigheid van archeologische gegevens uit deze periode, en anderzijds op de goede bewaring ervan onder de akkerlaag.

° Volle middeleeuwen:

Vanaf de 11de eeuw is er sprake van 'Zottegem' als bewoningskern. De castrale motte, die evolueerde naar het kasteel van Egmont, kan mogelijk een eeuw (of 2 eeuwen) vroeger worden gesitueerd. Mottes kennen hun ontstaan vanaf de 9de eeuw, met een hoogtepunt in de 10de-11de eeuw. Het plangebied ligt vlakbij het neerhof. Het valt niet uit te sluiten dat ook uit deze vroege periode archeologische sporen zijn bewaard.

Vanaf de 12de eeuw situeerde zich bewoning tussen de kasteel en kerk. Er is een kans dat ook binnen het plangebied bewoning aanwezig was. Het gaat op dat moment nog om vakwerkbouw en niet om steenbouw. Dergelijke gebouwen laten paalsporen achter in de bodem. Er is een mogelijke kans dat bewoningssporen of aanwijzingen van erven, in de vorm van greppels en kuilen, worden aangetroffen.

° Late en postmiddeleeuwen:

In deze periode worden er rijhuizen langsheen een deel van de Kasteelstraat en Neerhofstraat gerealiseerd. De centrale zone bleef echter behouden als ruimte zonder bewoning. Archeologische gegevens wijzen op de aanwezigheid van een laatmiddeleeuwse pottenbakker in de nabij omgeving. De aanwezigheid 13de-eeuwse ploeglaag duidt daarnaast op een gebruik van de omgeving als akkerland of voor tuinbouw. De huizen langsheen de straten werden mogelijk vanaf de 15de eeuw in baksteen opgetrokken, al is dit geen vast gegeven. De figuratieve prent van Sanderus uit het midden van de 17de eeuw geeft aan dat niet de volledige rooilijn met rijhuizen was voorzien. Het gaat slechts om de hoek van beide straten, evenals op het perceel langsheen de huidige Heldenlaan. Dit wordt weergegeven op figuur 5.

Verwacht wordt dat in de open zone achter de huizen allerhande afvalkuilen, beerputten en mogelijk waterputten uit de periode vanaf de late middeleeuwen aanwezig zullen zijn. Dergelijk structuren bevatten vaak heel wat archeologische vondsten die wetenschappelijk zeer interessant zijn in functie van onderzoek naar de leefgewoontes van de bewoners toe.

° 19de eeuw:

Uit de eerste helft van de 19de eeuw dateren enkele nieuwe rijhuisjes langsheen de Kasteelstraat. Mogelijk kunnen hiervan nog funderingen worden aangetroffen, maar ook de nodige afvalkuilen op de achtererven.

2.3.1 Verstoorde zones

De kans tot het treffen van bovenstaande sporen uit de verschillende periodes hangt sterk af van de verstoringsgraad.

De westelijke vleugel van het neogotisch gebouw blijkt onderkelderd te zijn waardoor de bewaring van sporen onbestaand is. Deze zone is globaal aangeduid op het plan door middel van arceringen.

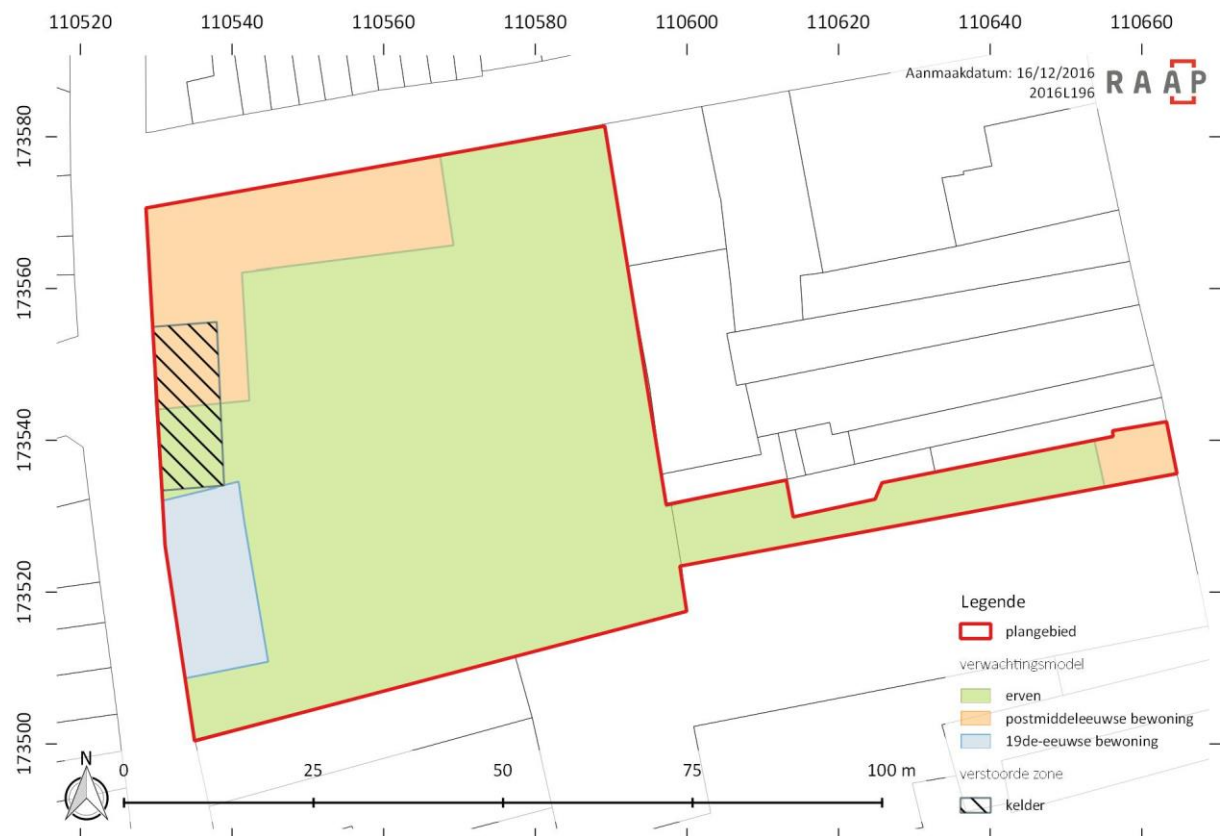
De overige 19de- en 20ste-eeuwse gebouwen hebben geen kelderniveau. Ondanks de funderingen van deze gebouwen met zekerheid archeologische sporen hebben vernield, geldt echter niet met zekerheid voor de zones tussen de funderingen. Onderzoek in stadscontexten hebben vaak genoeg aangetoond dat oudere sporen onder de meer recente gebouwen zijn bewaard.

2.3.2 Erosie

Er dient rekening te worden gehouden met erosie van de toplaag in de periode vóór de permanente bewoning vanaf de (late?) middeleeuwen. Erosie kan ertoe hebben geleid dat sporen die hoger op waren gelegen zijn verdwenen zijn, en deze die aanwezig waren op het lager gelegen deel bedekt geraakt.

2.3.3 Algemeen

De archeologische verwachting is zeer hoog en onderzoek van het bodemarchief dient als zeer belangrijk te worden aanzien in functie van de kennisopbouw over de evolutie van Zottegem.

figuur 5 Archeologisch verwachtingsmodel. Voor het volledige terrein geldt de kans op sporen van vóór de late middeleeuwen.

2.4 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het bijkomend vooronderzoek wordt uitgevoerd in het kader van enkele specifieke doelstellingen:

- het verkrijgen van inzicht tot aanwezigheid van archeologische resten binnen het plangebied
- het identificeren en waarderen van de archeologische sporen: hierbij wordt de aard, bewaringstoestand en hun ouderdom in kaart gebracht, en deze gewaardeerd in hun ruimere omgeving (zowel geografisch als historisch)
- het afbakenen van eventuele verstoorde zones
- de impact van de voorziene werken op het mogelijk archeologisch erfgoed inschatten
- indien dit noodzakelijk zou blijken, het aanbevelen tot verdere onderzoeksstrategieën en/of het voorstellen van maatregelen voor behoud *in situ*

Volgende wetenschappelijke vraagstelling wordt hierbij aangehaald:

- Zijn er archeologische sporen bewaard? Wat is hun aard en hun bewaringstoestand? En op welke diepte zijn ze gelegen?
- Wat is de invloed van 20ste-eeuwse bebouwing op de (verwachte) archeologie en (bodem)gaafheid? Zijn er onder deze gebouwen nog sporen bewaard?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten?
- Op welke manier kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?

2.5 Onderzoeksmethode

2.5.1 Begeleiding van de sloop

Wegens de zeer hoge verwachtingsgraad en het belang van de archeologische sporen in het plangebied dienen de nodige maatregelen te worden voorzien tijdens de voorziene sloop. Verwacht wordt immers dat de sporen zich manifesteren onmiddellijk onder de aanwezige vloerplaten. De sloop van de vloerplaat dient te gebeuren onder toezicht van een archeoloog. Er mogen ook geen uitgravingen gebeuren.

2.5.2 Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem

Om een antwoord te verkrijgen op de gestelde onderzoeksvragen wordt na de sloop een verder vooronderzoek voorzien met ingreep in de bodem. Het gaat meer bepaald om vier sleuven en een proefput.

In tegenstelling tot de meer gebruikelijke onderzoeksmethode in stadscontexten wordt hier niet gebruikt gemaakt van enkel proefputten. Een onderzoek door middel van proefputten is een onderzoeksmethode die voornamelijk gericht is op onderzoek van sites met complexe stratigrafie. Door middel van enkele putten kan onder meer worden nagegaan hoeveel archeologische niveaus aanwezig zijn en hoe diep die zich bevinden. Op die manier wordt een inschatting gemaakt over het aantal niveaus dat dient te worden aangelegd bij een eventueel verder onderzoek en de aard van de aanwezige sporen.

In het betreffende geval blijkt een groot deel van het plangebied tot in de tweede helft van de 19de eeuw een open zone te zijn geweest. Hierdoor kan er geen specifiek onderzoek worden uitgevoerd dat enkel gericht is op een complexe stratigrafie. Er dient hier de nodige aandacht te worden besteed aan het mogelijk voorkomen van oudere sporen die meer het karakter hebben van sporen in landelijk gebied en zich dus kenmerken door een lage densiteit aan bebouwing. Indien enkel een proefputtenonderzoek zou toegepast worden, zou – om dergelijke sporen te kunnen opsporen en voldoende te waarderen – een dermate hoog aantal en dicht grid dienen toegepast te worden dat deze methode niet meer efficiënt zou zijn. Daarom wordt geopteerd om enkele noord-zuid gerichte sleuven aan te leggen, een methode die beter geschikt is om vindplaatsen met een lage densiteit aan bebouwing te onderzoeken. Door de aanleg van de sleuven wordt een groter oppervlak bestreken (verplicht 12,5%) en in kaart gebracht. Deze methode wordt als zeer efficiënt beschouwd voor deze specifieke situatie. De aanleg van 4 sleuven zal minder arbeidsintensief zijn én betere resultaten opleveren in functie van het inschatten van een eventueel archeologisch onderzoek, dan de aanleg van verschillende proefputten. Deze methode wordt omschreven in de code van goede praktijk, hoofdstuk 8.6.2 'Proefsleuven en proefputten op sites zonder complexe verticale stratigrafie'.

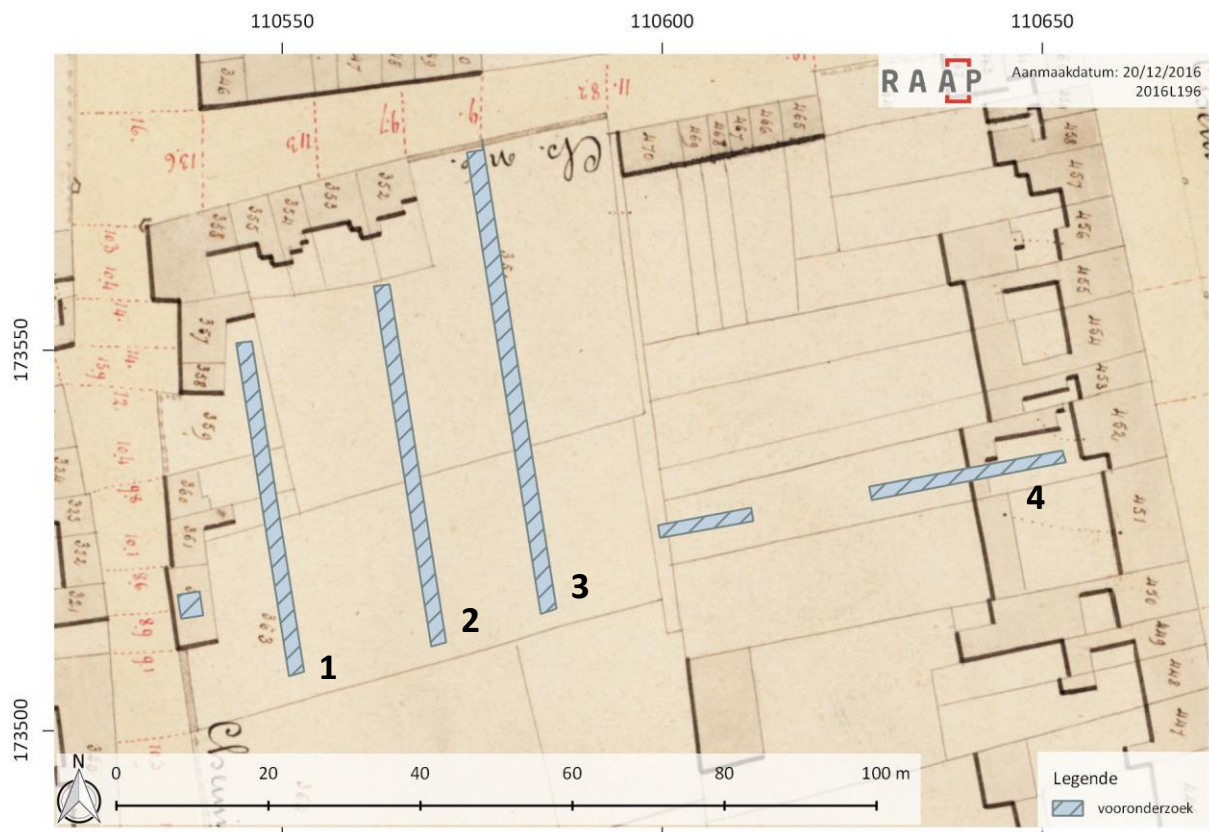
De oriëntatie van de sleuven houdt enerzijds rekening met de oorspronkelijke topografie van het terrein en anderzijds zijn de sleuven zo gepland dat ze zowel de zones met 20ste-eeuwse bebouwing doorsnijden, als de zones die wel verhard maar steeds onbebouwd bleven. Op die manier kan een goed zicht verkregen worden op de mogelijke variatie aan verstoringsgraad binnen het gebied.

Indien blijkt dat er in de proefsleuven alsnog een complexe stratigrafie wordt aangetroffen, worden binnen de sleuf de nodige proefputten aangelegd, en dit in functie van de registratie van de

stratigrafie. Bij de uitvoering hiervan wordt hoofdstuk 8.6.3. 'Proefsleuven en proefputten op sites met complexe verticale stratigrafie' gevolgd.

Naast de proefsleuven wordt één proefput voorzien. Deze put komt te liggen binnen de omtrek van een pand uit 1932. Met deze put wordt specifiek de toestand onder dit pand nagegaan en heeft voornamelijk als doel de verstoring in kaart te brengen van enerzijds het 20ste-eeuwse volume en anderzijds de 19de-eeuwse structuren die hier in oorsprong aanwezig waren.

Door een combinatie van beide methodes wordt getracht een representatief deel van het terrein te kunnen onderzoeken. Indien er sprake is van totale verstoring, geldt dit evengoed als een resultaat. Op basis van de bekomen gegevens dient een gefundeerde uitspraak te worden gemaakt met betrekking tot een eventueel archeologisch onderzoek voorafgaand de realisatie van de ondergrondse parking.

figuur 6 Projectie van de proefsleuven en -put op de Atlas der Buurtwegen (vóór de bouw van de neogotische panden) (ca. 1841) (www.geopunt.be).

figuur 7 Projectie van de proefsleuven en -put op het huidige kadasterplan (www.geopunt.be).

2.6 Onderzoekstechnieken

2.6.1 Begeleiding van de sloop

Tijdens de sloop van de bestaande volumes worden er voorzieningen getroffen voor het behoud van het aanwezige bodemarchief. Ten einde archeologische beschadiging te voorkomen wordt de sloop van de vloerplaat verricht onder toezicht van een archeoloog, en mogen er geen uitgravingen gebeuren. Wanneer er structuren of sporen zichtbaar worden, wordt het slopen op die specifieke plaats gestaakt. De registratie van de sporen en structuren gebeurt tijdens de fase van de proefsleuven (zie *infra*), en worden geregistreerd zoals ze in een kijkvenster zouden zitten, conform de Code van Goede Praktijk. Eventuele bevindingen worden zodoende mee opgenomen in het rapport van het vooronderzoek. De funderingen blijven in de bodem aanwezig en worden onder geen voorwaarde uitgegraven.

Deze fase wordt niet besproken in de Code van Goede Praktijk en wordt aanzien als een afwijkende methode van deze die in de code worden vooropgesteld.

2.6.2 Sleuven

De inplanting van de sleuven is van die aard dat deze volstaan om voldoende gefundeerde uitspraken te doen over de rest van het terrein.¹

De eerste sleuf start net achter het neogotisch volume, dat gespaard blijft van de sloop, en loopt overheen de dwarse vleugel en twee open zones. Dit deel van de dwarse vleugel dateert van een jonger periode en is mogelijk op een verschillende wijze gefundeerd dan het oostelijke deel.

De tweede sleuf ligt parallel aan de eerste en ligt op ca. 16m. Dit is iets meer dan de gebruikelijk 12m omwille van het vermijden van de zuidelijke aanbouw. Indien de sleuf overheen het volledige volume zou kunnen te liggen, wordt er minder zicht verkregen op de open zones waarvan wordt verwacht dat ze niet zijn verstoord. De graad van verstoring door het gebouw wordt gecontroleerd op het uiteinde van de sleuf.

De derde sleuf ligt op 13m van de tweede en loopt doorheen het te slopen gebouw dat gelegen is langsheen de Neerhofstraat, overheen een centrale binnenkoer, doorheen een 20ste-eeuwse dwarse pand, verder door naar een achterliggend open gebied. Op die manier word een zicht verkregen in zowel de bebouwde gebieden alsook de zones die steeds onbebouwd bleven.

Sleuf 4 wordt aangelegd op het smalle perceel, gelegen haaks op de Heldenlaan. Omdat het woonhuis op dit perceel niet wordt gesloopt dient dit deel niet te worden onderzocht. In samenspraak met Vanhout Projects werd besloten om deze sleuf iet doorlopend uit te voeren omwille van stabiliteitsredenen. De sleuf zou immers te dicht bij de aanpalende panden komen te liggen. De situatie dient op terrein te worden ingeschat om de exacte lengtes te bepalen. Hiermee wordt getracht om de verstoring in te schatten van de bestaande bebouwing, evenals zicht te krijgen op het deel dat nog nooit is bebouwd.

In het totaal wordt op deze manier 320m² onderzocht. Dit is bijna 11% van het totaal oppervlak dat zal worden verstoord.

Indien nodig, worden aanvullend kijkvensters gegraven. De kijkvensters dienen voornamelijk om beter zicht te krijgen op bepaalde sporen of structuren, of op de ruimtelijke verspreiding van de aanwezige sporen.

Zoals in punt 2.6.1 vermeld wordt, zullen structuren en sporen die eventueel bij de sloop opgemerkt worden in deze fase geregistreerd worden en behandeld worden zoals een kijkvenster.

De sleuven dienen te worden aangelegd en geregistreerd zoals omschreven in de code (hoofdstuk 8.6 Proefsleuven en proefputten).

¹ Code Goede Praktijk, versie 1.0, p. 75.

2.6.3 Proefput

De proefput zal minimaal 3x3m groot zijn. Zowel bij aanleg als bij registratie dient de code te worden gevolgd als richtlijn. Bij het uitgraven wordt de nodige aandacht besteed aan de aanwezigheid van muurwerk en vloerniveaus. De stratigrafie en onderlinge relatie van de verschillende sporen en structuren wordt duidelijk aangegeven tijdens de registratie.

Voor de wijze van uitvoering wordt de code Goede Praktijk gevolgd (hoofdstuk 8.6 Proefsleuven en proefputten en meer in het bijzonder 8.6.2 proefsleuven en proefputten op sites met complexe stratigrafie.)

2.7 Voorziene afwijking ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

In de code wordt “begeleiding van de sloop” niet expliciet vermeld. Deze ‘onderzoeksmethode’ dient hier echter te worden uitgevoerd om de bewaring van het bodemarchief te verzekeren.